

I. Dvě vlasti

Malíř František Kupka (1871–1957) pocházel z východních Čech. Malbu studoval v Praze a ve Vídni, hlavním městě rakousko-uherské monarchie. V roce 1895 odtud odešel do Francie, kde žil až do své smrti. Na rodné Čechy ale také nikdy nezapomněl.

Dokument 1:

- 1) Jednotlivé části dokumentu 1 (v samostatné příloze na konci pracovního listu) rozříd' podle toho, zda se v nich mluví o Kupkově vztahu k Francii, nebo o Kupkově vztahu k Čechám. Vlep je v chronologickém sledu do tabulky.

KUPKA A FRANCIE	KUPKA A ČECHY

- 2) Napiš svými slovy, co ses z dokumentů dozvěděl(-a).
/Maximálně 5 vět pro každý sloupec./

KUPKA A FRANCIE	KUPKA A ČECHY

- 3) Uveď další důvody, proč mohl Kupka chtít zůstat ve Francii. Proč ti připadají pravděpodobné?

--

SHRNUTÍ (DIAMANT)

DVĚ VLASTI

Mít dvě vlasti je _____, _____

Člověk může _____, _____, _____

Člověk _____, _____, _____

Mít dvě vlasti je _____, _____

II. Boj za samostatné Československo

A) Vstup do legií

V červenci 1914 vypukla první světová válka. Mnoho Čechů přivedla k otevřenému odporu vůči Rakousko-Uhersku. Chtěli vznik samostatného Československa. V zahraničí vzniklo několik vojenských jednotek (později nazývaných legie), kde Češi a Slováci bojovali proti Rakousku-Uhersku a jeho spojencům.

Také Češi žijící ve Francii požádali francouzskou vládu, aby se mohli zapojit do bojů. V srpnu roku 1914 byla vytvořena rota Nazdar, ve které čeští dobrovolníci bojovali na západní frontě. František Kupka se do ní bez váhání přihlásil.

Dokument 2

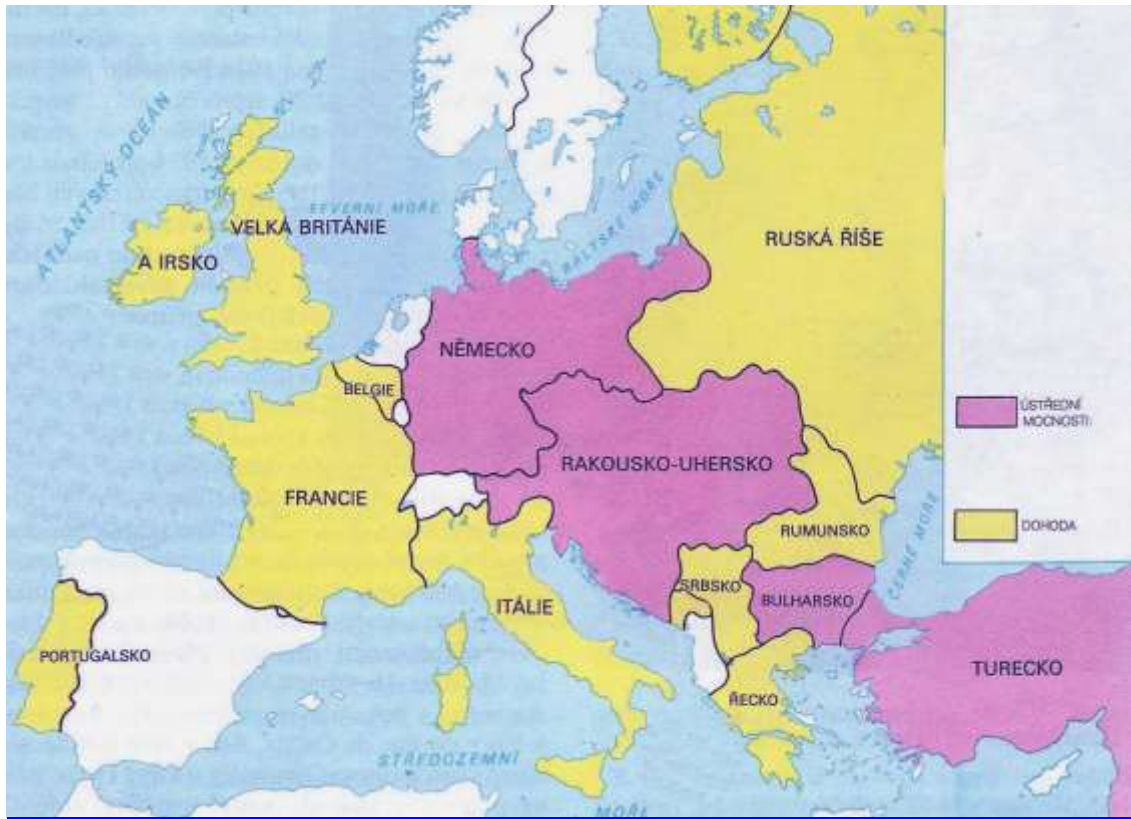
Z Kupkovy autobiografie

V srpnu roku 1914 odchází Kupka s krajany Čechy na bojiště. Pudí ho povinnost k oběma vlastem, ale únava fyzická láme brzy vůli. Po odeslání do zázemí je upoután na lůžko.

Zdroj: BROUČEK, S. *K druhému břehu*. Praha, 2007, str. 118.

Dokument 3

Mapa Evropy v roce 1914

Zdroj: Převzato z učebnice dějepisu pro střední škol: Robert Kvaček: České dějiny 2. Praha, 2002.

Dokument 4

Pocházel z Čech a byl o dobré čtvstoletí starší než my. Povoláním byl malíř. (...) Byl to dobrý, rozvážný a klidný voják. Nemluva. V obličejí, mírně podobaném od neštovic, měl velice jasné, pobavené oči. Na čele vrásky. Prokvetlé vlasy. Bílé vousy. Byl velký a statný. Jenže na vojančení už neměl věk a přes vysokou morálku, neochvějnost, odvahu a vytrvalost býval často nemocný. (...) Nevím, proč se přihlásil do armády, ale tuším, že na popud své manželky, byla to zapálená vlastenka, srdnatá a rázná, taková boj-baba, jak říkají Rusové.

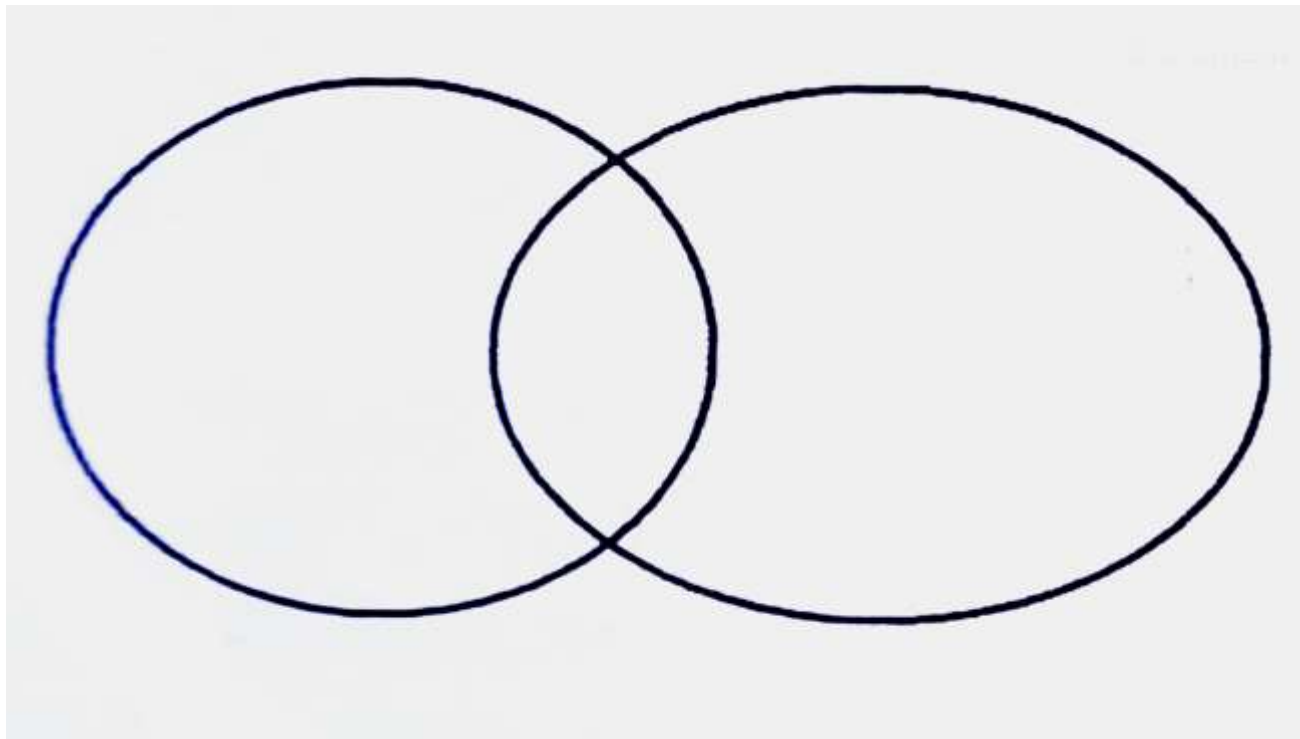
Zdroj: CENDRARS, Blaise. *Uříznutá ruka*. Praha: Elka Press, 2000, str. 44.

- 1) Které dvě země nazývá Kupka svými vlastmi? Proč podle tebe k těmto dvěma zemím cítí povinnost? (*dokument 2*)
- 2) V jaké situaci byly tyto dvě země na počátku války? (*dokument 3*)

3) Porovnej dokumenty 2 a 4. V čem se výpovědi shodují a co je odlišuje?

Dokument 2

Dokument 4

PRACUJEME S INTERNETEM

Zjisti, kdo byl Blaise Cendrars. Ověř, zda platí jeho tvrzení, že Kupka „byl o dobré čtvrtstoletí starší než my.“

B) Na frontě a v zázemí

Počátek války strávil František Kupka na frontě, kde se zúčastnil mnoha těžkých bojů. Kvůli zdravotním problémům byl však roku 1915 poslán zpět do Paříže. Zde vedl organizaci českých krajanů, pomáhal E. Benešovi a M. R. Štefánikovi vytvářet československou armádu. I svou výtvarnou tvorbu podřídil práci pro vlast: navrhoval uniformy, prapory, vyznamenání, poštovní známky a pohlednice vydávané na podporu legií. Za své zásluhy získal Řád důstojníka Čestné legie a byl povýšen na hodnost kapitána.

Dokument 5

František Kupka, *Tranchée de la Tennillère (Francie, 18. 12. 1914, akvarel, papír)* – v majetku VHÚ

- 1) Obraz nese francouzský název. Podle toho, co na obraze vidíš, odhadni jeho název v češtině.
- 2) Který nástroj je v popředí obrazu? Proč myslíš, že tomu tak je?
- 3) Na obraze Kupka ztvárnil sám sebe. Porovnej jeho válečný autoportrét s tím, jak ho vykreslil jeho spolubojovník Blaise Cendrars v dokumentu 4.

Dokument 6

František Kupka, *Smrt praporečníka Bezdíčka a dobrovolníka Šíbala u Arrasu* (Francie, 1915–1918, akvarel, ruční papír s vodoznakem) – v majetku VHÚ

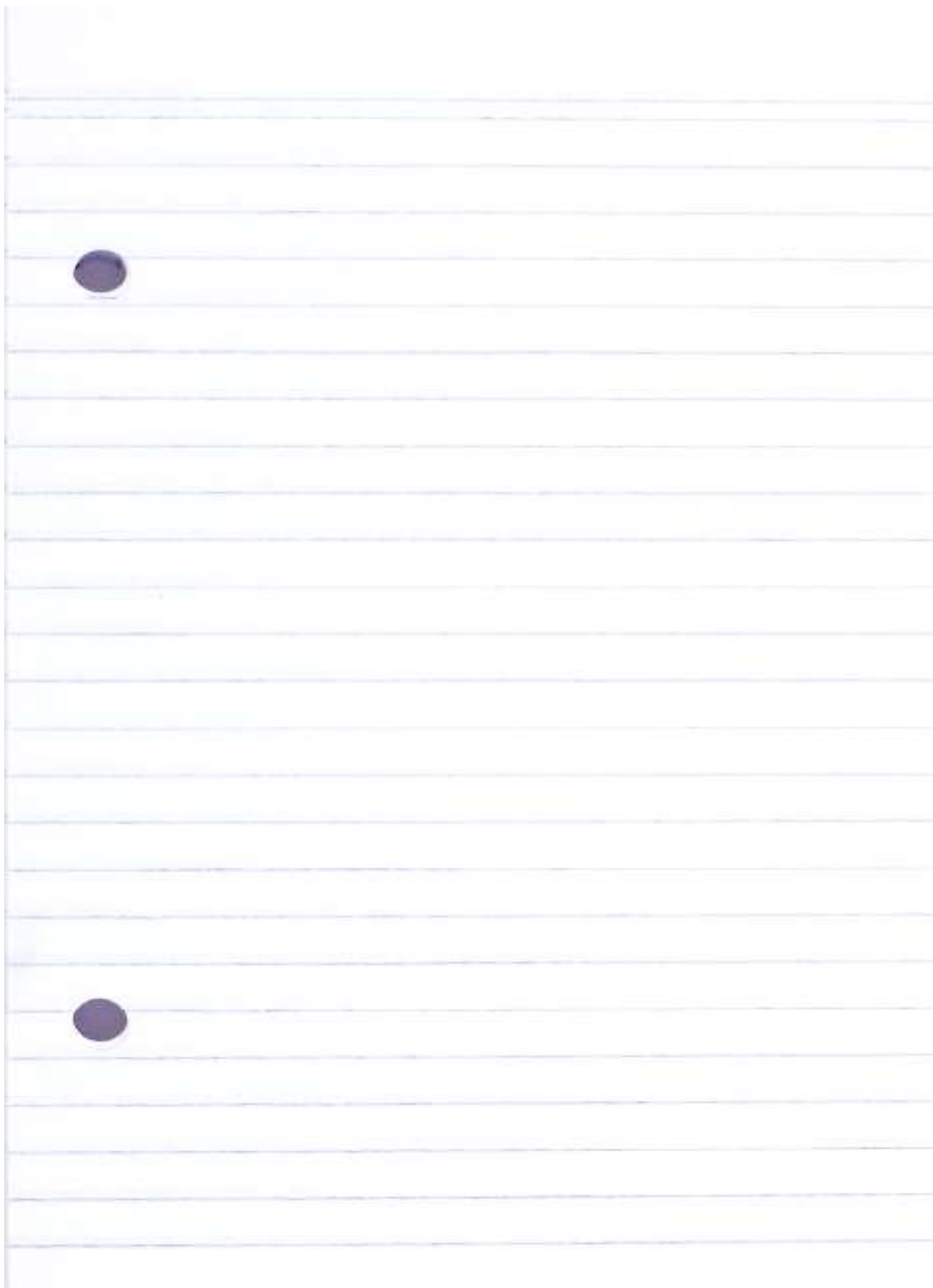

- 4) Identifikuj na obraze Kupkovy spolubojovníky Bezdíčka a Šíbala. Jsou v danou chvíli útočníky, nebo obránci?
 - 5) Jakým způsobem zemřeli?
 - 6) Co ses z obrazu dozvěděl(-a) o způsobu vedení útoku v zákopové válce?
-

Úkol k dokumentům 5 a 6

- 7) Kupka se často o svém životě vyjadřoval i písemně. Zkus si představit, co by si mohl zapsat do deníku o své běžné denní službě v „Tranchée de la Tennillère“ 18. 12. 1914, nebo o bitvě u Arrasu 9. 5. 1915.

Z deníku vojáka Františka Kupky

A blank sheet of lined paper with two punch holes on the left side, intended for writing a diary entry. The paper is white with light blue horizontal lines. The punch holes are located on the left edge, one near the top and one near the bottom. The paper is framed by a thin blue border.

Dokument 7

František Kupka, *Návrhy řádů a medailí pro čs. armádu (Francie, 1918, kvaš, akvarel, papír) – v majetku VHÚ*

- 1) Z těchto návrhů byl realizován jen jeden, a to Řád zlaté lípy. Který z těchto tří to je?
- 2) Proč byla zřejmě pro název řádu zvolena právě lípa, a ne jiný strom?
- 3) Řád zlaté lípy byl realizován až 90 let po vzniku návrhu. Kdy k tomu tedy došlo?

PRACUJEME S INTERNETEM

Vyznamenání Zlaté lípy je udělováno ministrem obrany ČR lidem, kteří se významně zasloužili o ochranu základních lidských práv a svobod. Najdi na internetu některé jeho nositele.

© ČŠBH, o. s. Licence CC BY-NC-ND <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

Projekt byl podpořen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dotačního programu Podpora vzdělávání v jazycích národních menšin a multikulturní výchovy v roce 2013.

- Příloha k PL (učitel rozstříhá a dá žákům jednotlivě)

Dokument 1: Kupka, Francie a Čechy

Záznam o prvním příjezdu do Paříže v roce 1895

„Paříž! Okřál jsem, jakmile jsem vylezl z vlaku a šum jejího života mně vnikl do uší a duše.“

Zdroj: KUPKA, František a Dana MIKULEJSKÁ. *František Frank Frantík François Kupka*. Praha: Národní galerie, 2013.

Podobizna Františka Kupky a paní Eugénie Kupkové (olej, 1908)

Zdroj: Obraz v majetku Národní galerie, Praha; převzat z knihy VACHTOVÁ, Ludmila. *František Kupka*. Praha: Odeon, 1968.

Kupkovo vysvětlení, proč píše českému příteli francouzsky (1908)

...zapomněl jsem češtinu... má francouzština je dost příšerná, ale stále lepší než kdybych psal česky.

Zdroj: Dopis V. Hynaisovi z 21. 6. 1908. (Archiv Národní galerie, Praha).

Deníkový záznam z roku 1909

„... ačkoliv jsem tu (v Paříži) již dlouho, jsem tu stále cizinec.“

Zdroj: KUPKA, František a Dana MIKULEJSKÁ. *František Frank Frantík François Kupka*. Praha: Národní galerie, 2013.

Dobrovolný vstup do armády v 1. světové válce (1914)

„Nyní se (Kupka) poprvé angažuje pro něco: pro českou samostatnost.“

Zdroj: VACHTOVÁ, L. *František Kupka*. Praha: Odeon, 1968, str. 27.

Jmenování profesorem na pražské Akademii výtvarných umění v roce 1922

„Přijetí v Čechách nebylo zdaleka takové, jak si Kupka představoval. Záhy proto upustí od původního nápadu usadit se tu trvale.“

Zdroj: VACHTOVÁ, L. *František Kupka*. Praha: Odeon, 1968, str. 28.

Deníkový záznam z roku 1938

„Jsem zde (v Paříži) od roku 1895 a celá moje umělecká kariéra je tak opřena o přízeň milovníků umění francouzských... Kdybych viděl možnost být vlasti prospěšnější doma, vrátil bych se.“

Zdroj: KUPKA, František a Dana MIKULEJSKÁ. *František Frank Frantík François Kupka*. Praha: Národní galerie, 2013.

Prodej obrazu Dvoubarevná fuze (1946)

„Konečný obraz zakoupil prezident Beneš pro Pražský hrad po druhé světové válce (...). Paní Kupková mi vyprávěla, jak Kupka odmítal obraz prodat, ale jak se jej s radostí vzdal za malou odměnu, protože toužil po tom, aby obraz byl v Praze.“

Zdroj: M. Mládková v úvodu ke Katalogu výstavy *František Kupka a Otto Gutfreund* (Muzeum Kampa, Praha 2006).

© ČŠBH, o. s. Licence CC BY-NC-ND <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>

Projekt byl podpořen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dotačního programu Podpora vzdělávání v jazycích národních menšin a multikulturní výchovy v roce 2013.